

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Факультет соціології та психології
Кафедра педагогіки

Затверджено

на засіданні кафедри педагогіки
протокол № ____
від “ ____ ” _____ 2007 р.

Зав.кафедрою _____

Затверджено

на засіданні Вченої ради
факультету соціології та психології
протокол № ____
від “ ____ ” _____ 2007 р.

Декан _____

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з курсу

“ УПРАВЛІННЯ НАУКОВОЮ ТА ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ”

для студентів однорічної магістратури відділення

“управління навчальним закладом”

(18 лекційних годин, 18 семінарських годин)

Укладач:

доктор педагогічних наук **Вербицький В.В.**

Погоджено:

Голова навчально-методичної комісії
факультету соціології та психології

_____

“ ____ ” _____ 2007 р.

Погоджено:

Заступник декана
факультету соціології та психології

_____

“ ____ ” _____ 2007 р.

Київ 2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Зміни соціальних, економічних умов життя України не обминули й систему вищої освіти, що вимагає нових підходів у вивченні й осмисленні педагогічного процесу у вищому навчальному закладі.

Закон «Про вищу освіту» (2002 р.) визначає, що магістр – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особистості, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра або спеціаліста здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні на виконання завдань та обов'язків інноваційного характеру. На сьогоднішній день велика увага приділяється навчанню магістрів спеціальності «Управління навчальним закладом», адже це майбутні керівники освітніх установ. Необхідність поглибленого вивчення управління наукою та інноваційною діяльністю як наукової дисципліни для магістрів, що готуються до практичної діяльності управління навчальними закладами, є очевидною.

Мета дисципліни – засвоєння теоретичних та методичних основ управлінської роботи у сфері наукової та інноваційної діяльності.

Реалізація обраної мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- ознайомити студентів з теоретичними та організаційно-методичними основами управлінської діяльності;
- засвоїти студентами основні види, форми та методи організації наукової, науково-дослідної та науково-педагогічної діяльності;
- навчити оперувати науковими фактами;
- сформувати теоретичні знання та практичні навички організації наукової діяльності.

Курс розрахований на 36 аудиторних годин (18 лекційних, 18 семінарських). Навчально-дослідницька робота в межах даного курсу передбачає підготовку наукових повідомлень і доповідей, написання рефератів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

№	Назва теми	Лекції	Семінари
1	Філософські основи науки як системи уявлень про світ (дійсність)	2	2
2	Управління наукою: методи і принципи	2	2
3	Нормативно-правовий статус установ наукової і науково-технічної діяльності	2	2
4	Управління науково-дослідною діяльністю вищого навчального закладу	2	2
5	Управління інноваційною діяльністю вищого навчального закладу	2	2
6	Напрями удосконалення методів і форм організації та управління науковою роботою вищого навчального закладу	2	2
7	Управління в системі академічного науково-дослідного інституту	2	2
8	Науково-педагогічний персонал та його місце у комерційній сфері суспільства. Управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності	2	2
9	Сучасні технології навчання крізь призму модернізації освіти	2	2
Всього:		18	18

ТЕМА 1. Філософські основи науки як системи уявлень про світ (дійсність)

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Наукове пізнання: суть, мета, функція
2. Поняття про науку як сферу людської діяльності. Наукові школи
3. Сутність науки та етапи її розвитку
4. Класифікація наук

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Головна мета і умови розвитку науки у сучасній вищій школі
2. Поняття «наукова діяльність», «інноваційна діяльність», «науковий результат»
3. Передумови виникнення вищої школи та особливості розвитку науки в 16 – 18 столітті
4. Класифікація наук

Література: 1,2,3,5,14

ТЕМА 2. Управління наукою: методи і принципи

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Суть управління науковою діяльністю
2. Принципи і механізм управління наукою
3. Режим управління науковою діяльністю

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Університети як центри науково-дослідної роботи в 19 ст.
2. Передумови створення Києво-Могилянської академії: особливості її структури і навчально-виховного процесу
3. Механізми управління науковою діяльністю в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка
4. Управління науково-інноваційною діяльністю вищого навчального закладу

Література: 4,5,6,8,15,16

ТЕМА 3. Нормативно-правовий статус установ наукової і науково-технічної діяльності

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Нормативно-правові документи наукових установ
2. Наукові установи: організаційна структура та функціонування
3. Національна академія наук України та її підрозділи
4. Громадські наукові організації: історія виникнення та перспектива розвитку

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Нормативна база організації науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах
2. Основні завдання Національної академії наук України
3. Громадські наукові організації та їх співпраця з вищими навчальними закладами

Література: 1,2,5,9,18

ТЕМА 4. Управління науково-дослідною діяльністю вищого навчального закладу

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Вищий навчальний заклад в системі сучасної освіти
2. Методи і прийоми управління вищим навчальним закладом
3. Особливості управління науковою діяльністю вищих навчальних закладів

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Науково-дослідна робота студентів – необхідна складова навчально-виховного процесу
2. Завдання науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах на різних етапах її розвитку
3. Основні кроки підготовки до написання науково-дослідної роботи магістрів
4. Структура та технічні вимоги оформлення науково-дослідної роботи студентів

Література: 2,3,7,9,12

ТЕМА 5. Управління інноваційною діяльністю вищого навчального закладу

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Сутність педагогічної інноватики
2. Шляхи оновлення системи вищої освіти в Україні

3. Сучасні технології – підґрунття оновлення професійної підготовки вчителя
4. Принципи управління інноваційною діяльністю вищого навчального закладу

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Інновації в системі вищої школи
2. Шляхи оновлення вищої педагогічної освіти
3. Концепція оновлення підготовки майбутніх учителів на основі застосування інноваційних технологій
4. Формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності в освітніх закладах

Література: 2,4,6,10,11,16

ТЕМА 6. Напрями удосконалення методів і форм організації та управління науковою роботою вищого навчального закладу

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Основні засади методології наукового дослідження
2. Шляхи удосконалення форм організації наукової роботи
3. Новітні форми організації і управління науково-дослідною роботою

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Поняття «методологія» і «метод наукових досліджень»
2. Структура та функції наукової теорії
3. Класифікація наукової теорії
4. Основні етапи організації та планування наукового дослідження
5. Новітні форми організації і управління науковою роботою та шляхи їх удосконалення

Література: 9,12,17,18,21

ТЕМА 7. Управління в системі академічного науково-дослідного інституту

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Наукові установи: історія виникнення та перспективне майбутнє
2. Організаційна структура науково-дослідного інституту та його підрозділів
3. Фінансування науково-дослідної роботи

4. Методи управління організацією праці та співпраця з освітніми закладами різного типу

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Об'єкти наукової та науково-технічної діяльності
2. Типи наукових установ, їх структура і керівництво
3. Науково-дослідні інститути в системі освіти та їх місце в Національній академії наук України
4. Вчена рада наукової установи, її права та обов'язки

Література: 1,2,5,6,10

ТЕМА 8. Науково-педагогічний персонал та його місце у комерційному суспільстві. Управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Науково-педагогічний персонал в системі освіти
2. Підготовка наукових кадрів та підвищення їх кваліфікації
3. Наукові ступені і вчені звання
4. Атестація наукових працівників, їх посади та функціональні обов'язки
5. Процес мотивації діяльності наукових та науково-педагогічних працівників
6. Управління у сфері наукової діяльності

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Поняття «науковці» та «науково-педагогічний персонал»
2. Кар'єрний ріст як метод неекономічної мотивації персоналу
3. Шляхи удосконалення методів і форм курсів підвищення кваліфікації наукових працівників
4. Практичні поради щодо стимулювання праці науково-педагогічного персоналу

Література: 13,17,18,19,20,21,22

ТЕМА 9. Сучасні технології навчання крізь призму модернізації освіти

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Модернізація освіти: історія і сьогодення
2. Загальні засади технології навчання

3. Основи педагогічної майстерності і удосконалення культури викладача вищої школи
4. Мовленевий етикет педагога
5. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Диференційоване навчання у вищій школі
2. Проблемне навчання у вищому навчальному закладі
3. Ігрові технології навчання
4. Суть тренінгових проєктів та майстер-класів в системі навчання

Література: 6,15,19,20,21

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

1. Братства: передісторія вищої школи і освіти в Україні.
2. Історія становлення та розвитку Острозької академії.
3. Історія становлення та розвитку Києво-Могилянської академії.
4. Класичні університети України періоду нової та новітньої історії (Львівський, Харківський, Київський, Одеський, Чернівецький).
5. Українська вища школа в зарубіжних країнах.
6. Кар'єра науковця.
7. Сучасна система вищої освіти розвинутих країн (на прикладі США, Великої Британії, Франції, Німеччини і т. д)
8. Створення навчально-методичних комплексів у вищих навчальних закладах України.
9. Методи мотивації науково-педагогічного персоналу.
10. Структура управління науковою роботою в класичному університеті (Львівський, Харківський, Київський, Одеський, Чернівецький).
11. Наука – складова духовного розвитку суспільства.
12. Методологія та методи наукового дослідження у вищій школі.
13. Роль методичної служби у розвитку педагогічної творчості.
14. Орієнтири розвитку науки в Україні.

15. Кількісні орієнтири, структура та основні принципи ресурсного забезпечення науковою діяльністю.
16. Проблеми ефективності управління складними системами.
17. Статус Національної академії наук України.
18. Історія становлення НАН України.
19. Основні наукові досягнення і напрями діяльності НАН України.
20. Принципи діяльності і структура НАН України.
21. Міжнародні наукові зв'язки і зовнішньоекономічна діяльність НАН України.

Залікові питання до курсу

«Управління науковою та інноваційною діяльністю»

1. Наукове пізнання: суть, мета, функція
2. Поняття про науку як сферу людської діяльності. Наукові школи
3. Поняття «наукова діяльність», «інноваційна діяльність», «науковий результат»
4. Передумови виникнення вищої школи та особливості розвитку науки в 16 – 18 столітті
5. Класифікація наук
6. Суть управління науковою діяльністю
7. Принципи і механізм управління наукою
8. Університети як центри науково-дослідної роботи в 19 ст.
9. Передумови створення Києво-Могилянської академії: особливості її структури і навчально-виховного процесу
10. Механізми управління науковою діяльністю в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка
11. Управління науково-інноваційною діяльністю вищого навчального закладу
12. Нормативно-правові документи наукових установ
13. Наукові установи: організаційна структура та функціонування
14. Основні завдання Національної академії наук України
15. Громадські наукові організації та їх співпраця з вищими навчальними закладами

- 16.Методи і прийоми управління вищим навчальним закладом
- 17.Науково-дослідна робота студентів – необхідна складова навчально-виховного процесу
- 18.Завдання науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах на різних етапах її розвитку
- 19.Основні кроки підготовки до написання науково-дослідної роботи магістрів
- 20.Структура та технічні вимоги оформлення науково-дослідної роботи студентів
- 21.Сутність педагогічної інноватики
- 22.Сучасні технології – підґрунття оновлення професійної підготовки вчителя
- 23.Принципи управління інноваційною діяльністю вищого навчального закладу
- 24.Концепція оновлення підготовки майбутніх учителів на основі застосування інноваційних технологій
- 25.Формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності в освітніх закладах
- 26.Поняття «методологія» і «метод наукових досліджень»
- 27.Структура та функції наукової теорії
- 28.Класифікація наукової теорії
- 29.Основні етапи організації та планування наукового дослідження
- 30.Новітні форми організації і управління науковою роботою та шляхи їх удосконалення
- 31.Наукові установи: історія виникнення та перспективне майбутнє
- 32.Організаційна структура науково-дослідного інституту та його підрозділів
- 33.Фінансування науково-дослідної роботи
- 34.Методи управління організацією праці та співпраця з освітніми закладами різного типу
- 35.Об`єкти наукової та науково-технічної діяльності
- 36.Вчена рада наукової установи, її права та обов`язки
- 37.Науково-педагогічний персонал в системі освіти
- 38.Наукові ступені і вчені звання

39. Атестація наукових працівників, їх посади та функціональні обов'язки
40. Управління у сфері наукової діяльності
41. Кар'єрний ріст як метод неекономічної мотивації персоналу
42. Шляхи удосконалення методів і форм курсів підвищення кваліфікації наукових працівників
43. Практичні поради щодо стимулювання праці науково-педагогічного персоналу
44. Загальні засади технології навчання
45. Основи педагогічної майстерності і удосконалення культури викладача вищої школи
46. Мовленевий етикет педагога
47. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів
48. Диференційоване навчання у вищій школі
49. Проблемне навчання у вищому навчальному закладі
50. Ігрові технології навчання
51. Суть тренінгових проєктів та майстер-класів в системі навчання

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про вищу освіту» - К., 2002.
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» - К., 1991.
3. Баскаков А.Я., Туленков Н.В. Методология научного исследования: Учеб. Пособие. – 2-е испр. – К.: МАУП, 2004. – 216 с.
4. Кловак Г.Т. Основи педагогічних досліджень: Навч. посібник для вищих педагогічних навч. закладів. – Чернігів: Чернігівський державний центр науково-технічної і економічної інформації., 2003. – 260 с.
5. Кловак Г.Т. Педагогіка наукової школи: Навч.-метод. посібник для вищих педагогічних навч. закладів. – Чернігів: Чернігівський державний центр науково-технічної і економічної інформації., 2004.- 208 с.
6. Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи). – К.: Грамота, 2003. – 216 с.

7. *Мацегорін О.І.* Організаційні та методичні засади науково-дослідницької роботи студентів. – К.: В-во Київського університету права, 2003. – 28 с.
8. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб. / С.У.Гончаренко, П.М.Олійник, В.К.Федорченко та ін. К.: Вища школа, 2003. – 323 с.
9. *Микитюк О.М.* Становлення та розвиток науково-дослідної роботи у вищих педагогічних закладах України (історико-педагогічний аспект). – Х.: Харківський держ. педаг. ун-т ім. Г.С.Сковороди, 2001. – 256 с.
10. *Скорородов В.А.* Менеджмент вищої школи: Навч. посібник. – Миколаїв; Вид-во ПСУ КСУ; вид-во ПП «Гінкул Г.Р.», 2003. – 356 с.
11. *Шевцов І.Г., Козлова О.Г., Харламов Ю.І.* Учителю про педагогічну інноватику: Навч.-метод. посібник. – Суми.: ВТД «Університетська книга», 2001. – 60 с.
12. *Шейко В.М., Кушнеренко Н.М.* Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Підручник. – К.: Знання-Прес, 2003. – 295 с.
13. *Щекин Г.В.* Как эффективно управлять людьми: психология кадрового менеджмента: Научн.-практ. пособие. – К.: МАУП, 1999. – 400 с.
14. *Філіпенко А.С.* Основи наукових досліджень. – К. Академвидав, 2004. – 207 с.
15. *Щербань П.М.* Прикладна педагогіка: Навчально-методичний посібник. – К.: Вища школа, 2002. – 215 с.
16. *Підласий І.П.* Практична педагогіка або три технології. Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти. – К.: Видавничий дім «Слово», 2004. – 616 с.
17. *Сладкевич В.П., Чернявский А.Д.* Современный менеджмент (в схемах): Опорный конспект лекций. – К.: МАУП, 2003. – 152 с.
18. *Мороз І.В.* Менеджмент і маркетинг освіти: навчально-методичний посібник. – Переяслав – Хмельницький: ПХДПУ, 2004. – 142 с.
19. *Немцов В.Д., Довгань Л.Є.* Стратегічний менеджмент: Навч. посібник. – К.: „УВПК”Екс Об”, 2001. – 560 с.
20. *Карамушка Л.М.* Психологія освітнього менеджменту: Навч. посібник. –

К.: Либідь, 2004. – 424 с.

21. *Коломінський Н.Л.* Психологія педагогічного менеджменту: Навч. посібник. – К.: МАУП, 1996. – 176 с.
22. *Колпаков В.М., Дмитренко Г.А.* Стратегический кадровый менеджмент: Учебное пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: МАУП, 2005. – 752 с.